

Nguy hiểm khi trẻ vị thành niên điều khiển xe máy

ISSN: 2734-9195 09:05 30/09/2025

Hành trình trưởng thành của một đứa trẻ không bắt đầu từ những bài giảng to tát, mà từ những lựa chọn tưởng như nhỏ nhặt: đi đúng làn đường, dừng lại khi đèn đỏ, chờ đủ tuổi mới điều khiển xe máy, xe ô tô.

Tác giả: **Lê Thị Hiệp** (Trường CĐSP Trung ương)

Những năm gần đây, hình ảnh học sinh điều khiển xe gắn máy phân khối lớn, len lỏi giữa dòng phương tiện tấp nập trên đường phố, đã không còn xa lạ với người dân – từ đô thị đến nông thôn. Có em chỉ mới 13, 14 tuổi, vóc dáng còn nhỏ, khuôn mặt non nớt nhưng đã tự tin – hoặc liều lĩnh – điều khiển chiếc xe máy 110 – 125cc như một người trưởng thành. Không đội mũ bảo hiểm, chở ba, vượt đèn đỏ, lạng lách – là những hành vi không hề hiếm. Song điều đáng lo ngại hơn cả là: nhiều hành vi nguy hiểm ấy lại được “tiếp tay” bởi chính **cha mẹ** các em.

Những con số biết nói (<https://congan.com.vn/>)

1. Toàn quốc (2023–2024): Trong giai đoạn từ tháng 12/2022 đến tháng 10/2023, cả nước ghi nhận 881 vụ tai nạn giao thông liên quan đến học sinh, làm 490 người tử vong và 827 người bị thương. Trong đó, 737 vụ do học sinh trực tiếp điều khiển phương tiện không đủ điều kiện. 10 tháng đầu năm 2023 cũng ghi nhận 30.673 trường hợp học sinh chưa đủ tuổi điều khiển xe (chiếm gần 50% tổng trường hợp vi phạm trong nhóm tuổi dưới 18).
2. Tại Thành phố Hồ Chí Minh: Trong năm học 2023–2024, lực lượng chức năng xử lý hơn 19.000 học sinh vi phạm luật giao thông, trong đó có 10.554 trường hợp chưa đủ tuổi điều khiển phương tiện; tạm giữ hơn 11.500 xe máy. Riêng 10 tháng đầu năm 2024, TP.HCM ghi nhận 145 vụ tai nạn liên quan đến 185 học sinh (6–17 tuổi), làm 19 người tử vong và 78 người bị thương. Có 9.435 trường hợp chưa đủ tuổi điều khiển phương tiện, 649 trường hợp không đội mũ bảo hiểm và 235 trường hợp không có giấy phép lái xe.
3. Cả nước – nửa đầu năm 2025: Trong 6 tháng đầu năm, 84.971 trường hợp

học sinh vi phạm ATGT bị xử lý, trong đó có 42.520 trường hợp chưa đủ tuổi điều khiển xe máy. Tổng cộng có 1.147 vụ tai nạn liên quan đến học sinh, gây 436 người tử vong và 1.222 người bị thương

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa (sưu tầm).

Theo Khoản 1, Điều 60 Luật Giao thông đường bộ 2008, người đủ 16 tuổi chỉ được phép điều khiển xe gắn máy dưới 50 cm³. Muốn điều khiển mô tô có dung tích từ 50 cm³ trở lên, người lái phải đủ 18 tuổi và có giấy phép lái xe hạng A1 trở lên.

Như vậy, học sinh THCS và phần lớn học sinh THPT chưa đủ điều kiện hợp pháp để điều khiển xe máy phổ thông. Việc cha mẹ giao xe cho con khi chưa đủ tuổi là vi phạm pháp luật, nghiêm trọng hơn là đánh cược tính mạng của con mình và những người tham gia **giao thông** khác.

Nhiều vụ tai nạn thương tâm đã xảy ra, để lại hệ lụy lớn cho gia đình và xã hội. Tháng 4/2024, một nam sinh lớp 9 tại Hưng Yên đã tử vong tại chỗ sau cú va chạm khi đang điều khiển xe máy không bằng lái, không mũ bảo hiểm, chở bạn đi học thêm. Trên các diễn đàn giao thông, nhiều bậc phụ huynh bàng hoàng thốt lên: *"giá như..."*

Nhiều phụ huynh giải thích: *"Cho con đi xe máy vì sợ cháu mệt khi đạp xe đi học xa"* – một lối *"thương con"* rất dễ dẫn đến *"hại con"*, nếu thiếu sự tỉnh táo và hiểu biết pháp luật. Dẫu biết rằng thời gian biểu học sinh hiện nay dày đặc, điều kiện kinh tế khá giả hơn, việc mua xe dễ dàng hơn... nhưng tiện lợi không thể thay thế an toàn, và yêu thương không nên đi kèm sự thỏa hiệp với vi phạm.

Các nghiên cứu tâm lý học phát triển khẳng định: Trẻ vị thành niên có vùng vỏ não trước trán chưa phát triển hoàn chỉnh, do đó khả năng ức chế hành vi, đánh giá rủi ro và xử lý tình huống khẩn cấp còn yếu. Điều này lý giải vì sao trẻ lái xe tốc độ cao thường khó xử lý khi gặp sự cố, rất dễ gây tai nạn nghiêm trọng.

Từ góc nhìn Phật học, hành vi giao xe cho trẻ chưa đủ tuổi cũng phản ánh một nghiệp tâm thiếu tỉnh thức của người lớn. Trong Kinh Thiện Sinh (Sigalovāda Sutta), dạy rằng cha mẹ phải *“dạy con điều thiện, bảo vệ con khỏi điều ác, cho học nghề chân chính, hướng con sống có đạo lý”*. Nuôi dạy con không chỉ là cho ăn học, mà là gieo vào con nhân cách và trách nhiệm với chính sinh mạng mình và người khác.

Bên cạnh đó, giới thứ nhất trong Ngũ giới Phật giáo là *“không sát sinh”*. Dù không cố ý, nhưng sự buông lỏng trách nhiệm khiến con gây tai nạn, cướp đi sinh mạng người khác, cũng là gián tiếp tạo nghiệp sát – một lỗi lầm nghiêm trọng về đạo đức trong giáo lý nhà Phật.

Để hạn chế tai nạn giao thông do học sinh điều khiển xe máy, cần có những biện pháp nghiêm cấm và phối hợp từ nhiều phía:

- Gia đình: Tuyệt đối không giao xe máy cho con chưa đủ tuổi; thay vào đó, nên hướng dẫn con sử dụng phương tiện hợp pháp như xe đạp điện dưới 50cc, đồng thời giáo dục ý thức trách nhiệm khi tham gia giao thông.
- Nhà trường: Cần đưa nội dung giáo dục pháp luật giao thông vào các buổi sinh hoạt lớp, chào cờ, lồng ghép vào tiết học đạo đức – công dân. Những buổi chuyên đề *“Giao thông & Nhân cách”* với sự tham gia của lực lượng chức năng sẽ mang lại hiệu quả cao.
- Chính quyền & lực lượng chức năng: Cần tăng cường xử lý nghiêm, phạt đúng, phạt đủ các trường hợp học sinh vi phạm và phụ huynh *“tiếp tay”*. Bên cạnh đó, cần phát động các chiến dịch truyền thông cộng đồng, lồng ghép yếu tố đạo đức và tình cảm cha mẹ – con cái để tác động sâu hơn.

Hành trình trưởng thành của một đứa trẻ không bắt đầu từ những bài giảng to tát, mà từ những lựa chọn tưởng như nhỏ nhặt: đi đúng làn đường, dừng lại khi đèn đỏ, chờ đủ tuổi mới điều khiển xe máy, xe ô tô. Mỗi hành động nhỏ hôm nay gieo nên nhân cách lớn mai sau.

Dạy con không chỉ là truyền đạt tri thức, mà là cùng con học cách sống có trách nhiệm – với chính mình và với cộng đồng. Đó cũng là tinh thần mà Phật giáo nhấn mạnh: *“Biết quý trọng sự sống, biết giữ gìn giới luật, chính là nền tảng của lòng từ và trí tuệ”*.

Hãy để lòng từ trở thành chiếc “đèn đỏ” ngăn những quyết định nuông chiều sai lệch. Hãy để chính niệm soi đường, để trí tuệ giữ tay lái – để con đi đúng tuổi, đúng pháp, đúng lẽ. Một hành trình không chỉ tuân thủ luật pháp, mà còn vun bồi đạo đức và ý thức công dân nơi trái tim mỗi đứa trẻ.

Tác giả: **Lê Thị Hiệp** - Trường CDSP Trung ương